

P
R
O
S
T
O
R

Sacha Naspini

Nives, co to povídáš?

Přeložila Alice Flemrová

•

•

•

•

•

•

•

P R
O S T
O R

Sacha Naspini

**P R
O S T
O R**

Edice **Přítelkyně**

Sacha Naspini
Nives, co to povídáš?

přeložila Alice Flemrová

Praha, 2023

P R
O S T
O R

© 2020 by Edizioni E/O
Translation © Alice Flemrová 2023
Czech edition © PROSTOR 2023

ISBN 978-80-7260-573-6

Anteo Raulli vyšel z domu vyklopit praseti do koryta pomeje, ale místo zbytků padl do žlabu sám, po hubě; klepla ho pepka. Když se nevracel, Nives asi po deseti minutách vykoukla z kuchyňského okna a takhle ho tam uviděla a vedle něj vědro a pašíka Bramboříka, který moc dobře nechápal, co se děje, ale nakonec se s tím nějak srovnal a začal hospodáři ohryzávat ucho.

„Potvoro!“ vykřikla Nives a vyletěla ven. Popadla manžela za nohy a táhla ho po šterku do bezpečí. Když ho převalila na bok, zjistila, že její muž má lesklou lícní kost, sežrané líčko a stoličky obnažené v jakémsi blyštivém úšklebku, který ani nekrvácel, prase ho důkladně očistilo jazykem. Anteo Raulli měl oko dokořán, vypadal, jako by se upřeně díval na špičku svého nosu. Nives se na něj zahleděla, vítr jí přitom rozplétal drdol a v náporech jí foukal vlasy do tváře. Nakonec řekla nahlas: „Já ti říkala, abys nechodil ven v tom severáku.“ Pak přesunula pohled na zvíře, které si všimlo jejího výrazu a začalo okamžitě vrtět ocasem, jako by říkalo: „Dáš mi ho ještě kousíček?“ Žena se otočila zády. Pomalým krokem se vydala k domu. Zašla dovnitř, ale nezavřela za sebou dveře. Za okamžik se zas vynořila a oběma rukama svírala svatého Františka – Raulliovi takhle říkali lovecké pušce. „No tak pojď, fešáku,“ zamumlala si pro sebe a palcem odjistila pojistku. Prase muselo vycítit, že je ve

vzduchu něco zlého, a tak začalo podupávat v blátě, potřásalo hřbetem. Když Nives došla k ohradě, Brambořík chrochtal, jako by ho na nože brali, a chvílemi ze sebe vydával pískavé zvuky. Už se chystal prchnout směrem ke své boudě, když vtom zůstal jako zhypnotizovaný hlavní, kterou na něj žena namířila. Koupil ránu do čela. Svalil se na bok, ztuhlé nohy sebou dál škubaly. A přitom člověk nemusí být zrovna učenec, aby věděl, že vepře je třeba zabít tak, aby o tom nevěděl. Jinak strach zničí sval a na mase obecně je to pak znát. Kůži nevyjímaje.

Nives vůbec neplakala. Ani na pohřbu ne. Na rozdíl od dcery, která přijela z Francie a proměnila se na celou dobu, z márnice přes homilii až k pohřební nice, v sirénu. Neplakala ani později, doma. Dokonce uspokojila apetit svého zete a vnoučat, kteří obvykle přijížděli s náramnou chutí na ručně dělané *tortelli*: svlékla si parádní šaty a šla do kuchyně, kde začala otvírat skříňky a zásuvky a spotřebovala celý pytlík mouky.

„Mami, musíme vymyslet, co uděláme s tebou,“ dotírala na ni dcera stále s kapesníčkem po ruce.

Nives zvedla oči v sloup. „Lauro, jestli mi to řekneš ještě jednou, skočím do kamen. Mně tady nic nechybí. Co bych podle vás měla asi tak udělat, odjet s váma do Languedocu? Připadala bych si tam jako

mezi Marťanama. Mám zetě a vnoučata, jejichž jména neumím ani vyslovit. V sedmašedesáti už člověk nepřesadíš. A navíc, kdo by se tu staral o havěť?“

Musela se zarazit, protože kdyby poslechla svůj vnitřní hlas, hovor by se stočil jiným směrem. A tak pokračovala v duchu, sama k sobě: „Vy máte zálusk na prodej hospodářství, to je mi jasný. Nestačí vám nájem z polí, kterej sosáte do mrtě měsíc co měsíc. Bandiniovi pošlou peníze na účet a frrr, všechno hned odletí směrem k Pyrenejím. To byly scény při pohledu na tátu v truhle s ovázaným obličejem, a současně už počítáte, jak mít od Vánoc do Vánoc veget. Já ho úplně vidím, Frantíka, jak se tetelí blahem.“

Zdrželi se týden. Ve chvíli loučení dcera zas spustila slzy jak hrachy, protože se jí nepozdávalo, že má nechat mámu v těch osiřelých místnostech na samotě. „Máme krásný pokoj, co čeká jenom na tebe,“ řekla a sevřela ji v objetí, které se Nives, s rukama svěšenýma podél těla, přičilo, a její myšlenky to jen potvrzovaly: „Kdo si počká, ten se dočká.“ Pak se sehnula k dětem, které byly celý tatínek: plavovlasé a nemluvné. V životě se babičce nedokázaly podívat zpřímá do očí. Začaly trochu roztávat až po několika dnech, když obvykle přišel čas odjezdu. „Koukni, kam jsme to dopracovali,“ řekla si Nives a na hlavy třpytící se ve světle přicházejícího jara vlepila dětem

dva polibky. Zato zeti podala ruku. Zosobněná zdvořilost, o tom žádná, ale byl jako kus kamene. Jeden z lidí, ze kterých když chcete vymáčknout trochu citu, musíte do nich zajet nožem. Pravý opak dcery, která dál poňukávala, takže Nives to nakonec řekla bez obalu: „Tak snad ještě nejsem mrtvá.“ Takhle to řekla, trochu aby odlehčila situaci, trochu aby si ulevila. Jenže Laura to nevzala dobře, vzhledem k tomu čerstvému smutku jí to muselo připadat jako nevkusná poznámka. A taky že se zachmuřila, jako by se jí to uvnitř strašně dotklo. „Ahoj, mamí,“ vzdychla si a dala jí poslední unylou pusu na tvář. Pak nastoupili do pronajatého bouráku. Nives se za nimi dívala, jak se vzdalují po polní cestě a mizí na okrese. Vnuci se neohlédli, aby zamávali přes zadní sklo. Zůstal závoj prachu a chvíli vydržel. Potom bylo Poggio Corbello zase stejné jako vždycky, bez vetřelců. Nives sklouzla pohledem ke korytu, kde její manžel zničehonic dožil své dny. Říkala si, co asi dělají Cataniovi, kteří v posledních dvaceti letech pěkně zbohatli provozováním jatek. Toho neblahého dne se přihnali jako vítři a stotřicetikilového Bramboříka si odvezli, ale ještě nevyrovnali účet. „Každej prodej je hotový utrpení,“ zamumlala. A zašla zpátky do domu.

První noc nezamhouřila oko. S příbuznými v domě se jí to nestalo, ani když se ve vzduchu vznášel šok

z tragédie. Ležela na své polovině postele a bylo jí to okamžitě jasné: jakmile zavře oči, zmocní se jí divný pocit, jako kdyby se ta známá místnost mohla ve spánku proměnit v něco jiného. Znenadání bylo nepřijatelné, že se svět dál točí a hledí si svého. A navíc se jí zdálo, že má Antea přímo za zády. Byla strašně unavená a dvakrát ji ta únava skoro přemohla, ale když se odvážila jí poddat, s trhnutím hned vytřeštila oči a srdce jí divoce bušilo. A krom toho ji sevřel jakýsi hnusný pocit, který naštěstí trval jenom chvíli, jako kdyby nevěděla, kde je. Což bylo směšné, protože vážně nebylo nic, co by ji mohlo zmást. Bydlela tam v Poggiu Corbello už skoro půlku století, opravdu neexistovala protiváha, která by ji mohla takhle vykolejit. To by se musela vydat až do starého domu, kde se narodila a na který si uchovávala živé vzpomínky, ale to bylo skutečně v jiném životě. A v tom druhém polospánkovém deliriu dostala šok: uslyšela, jak ji někdo volá. Vmžiku k ní doletěl manželův jasný hlas: „Nives!“, jakoby z vedlejšího pokoje. Tenhle tón ji provázel po nespočet dnů, od mládí až doteď. A tak na něj celou dobu myslela a dodávala si tím odvahy, dokud se neozvalo první vrabčí čimčarání: „Anteo mě viděl stárnout, od dvaceti do skoro sedmdesáti. Polospánek, co připomíná halucinaci, je normální, nejsem žádná bezcitná bestie.“

Když se na sebe šla podívat do koupelny, měla skoro chuť se zeptat: „A ty seš kdo?“ Probdělá noc na ní ulpívala i dál, i potom co obstarala zvířata. Bojovala se zimnicí pod kůží. Po stranách pohledu viděla rozmazaně.

Kotce se při jejím příchodu začaly třást, králíci šíleli, aby pro sebe urvali první místa u otvoru. Pak se objevila z boku stavení s kbelíkem plným zobání a otevřela kurník. Slepice se přihnaly v mračnu. Nives se vydala hledat Giacominu, která zůstávala vždycky pozadu vinou svého pravého pařátu, z něhož jí zůstal jen jeden hrbolatý dráp. Anteo dlouho opakoval, že ji kvůli té újmě, kterou jí jednoho odpoledne způsobilo Potentiovic uprchlé psisko, šoupne do hrnce. „S tou rozkousanou nohou dostane sněť raz dva. Lepší, když skončí na talíři, než abysme ji pak vyhodili.“ Nives zavrtěla hlavou. Giacomina se mezitím zastavila před hospodyní. Už byla tak zvyklá. Upřeně se na ni zdola dívala, s hlavou mírně na stranu, zpíto-
mělým a prázdným pohledem. Ten vyjukaný výraz, stejný jako otazník, který jako by se ptal světa: „A co já tady vlastně dělám? Víš o tom něco?“, se Nives děsně líbil. To minimální uvědomění jako vždy okamžitě zmizelo, jakmile kousek od zobáku dopadla dávka semínek: slepice se na ně vrhla. Aby mohla žrát a současně se udržela na nohou, musela trochu roztáhnout

levé křídlo a vyvažovat tak ten pochroumaný pařát. Nives řekla polohlasně: „Moje milá, já takhle žiju odjakživa.“ A zůstala tam, aby tu nešťastnou bytůstku nakrmila, a dávala pozor, aby jí její družky neútočily na žrádlo. Pak se šla postarat o zahradu.

Brzy si uvědomila, že o samotě se život na venkově notně změní. Z hodin se staly zpomalené rány lopatou do zubů, stále stejné věci nabíraly podivný směr. Nives na tuhle skutečnost hned od začátku reagovala drsně: „Copak si sama nevystačím?“ říkala si. Tohle zjištění pro ni bylo v pokročilém věku rána, kterou nesla s nelibostí. Každá povinnost ztěžkla o tenhle důraz: nesdílená událost jako by se nestala. Především drobnosti, nicotnosti, jako vypít sklenici vody. A nikde nikdo, kdo by řekl: „To je ale žízeň!“, jen tak, aby se prohodilo pár slov. A myslel by tím: vidím tě, existuješ. Jelikož se na ni nedívala živá duše, připadala si jako duch.

Nives snědla večeri na pohovce před velikým televizorem. Nakonec pila i kapku přes míru, dokud se neuklidnila. Ale chvílemi vrhala pohled stranou, směrem k chodbě, a tedy k ložnici. Při pomyslení, že by měla vstát a obléct si noční košili, se jí ze žaludku stala špička jehly.

Když o tři dny později otevřela domovní dveře, měla propadlé tváře a drdol nakřivo. Na sobě od práce

vytahané triko, narychlo natažené jako zástěra nějaké evakuované nešťastnice. Gumáky se s vrzáním bořily do šterku, ale jí se zdálo, že kráčí ve vzduchu. Když prudce otočila hlavu, měla pocit, jako by se o ni pokoušely mdloby, a v té chvíli si říkala: „Kéž by! Aspoň si čtvrthodinku zdřímnu.“ Pak si vždycky vybavila, jak našla Antea. Představa, že by jí zdivočelé slepice vyklovaly oči, se jí vůbec nezamlouvala.

Nakonec si musela pohlédnout do tváře a vzít tu věc na vědomí: mohla za to její opuštěnost. Za dne snášela osamění, jak jen to šlo, zabraná do péče o zvířata a všechno ostatní. Když se snesla noc, rozvěřel se v ní vír. Nebyl to obyčejný strach, to jí bylo jasné, úzkost mířila jinam. Když na ni přišla dřímota, o chvilku později už svírala peřinu a funěla jako býk. Jak byla z nedostatku spánku vyšinutá, vnímala věci, ze kterých měla srdce až v krku. Například se jí zdálo, že se Anteo ve spánku převaluje. Nebo se pokojem najednou rozlehlo hlasité prásknutí pořádného pšouku. „To jsem byla já,“ říkala si Nives. „Jak jsem uvolnila nervy, povolila jsem i zadek a nahnala jsem si strach sama.“ Třeštila oči, když jí pokrývka zavadila o ruku, protože měla pocit, že ji někdo v hloubce noci pohládl. Procházeli se po ní mravenečci. Nespavost na ni měla divný účinek, jako kdyby měla tělo z průklepového papíru. Nebo ještě horší, jako kdyby

se rozpouštěla ve vzduchu. Mrtvolný obličej, který druhý den ráno nacházela v zrcadle, hovořil jasně: přízrak bez natáček, s vysušenou kůží a propadlými bledými lícemi. A její podoba se jí nevrátila, ani když si nasadila zubní protézu.

Začala pokukovat po telefonu. Povídala si s ním nahlas, jako by to byl člověk: „Snad si nemyslíš, že mě lákáš? Pokud jde o mě, zůstaň, kde jsi, klidně na tý skřínce zdechni.“ Anebo: „To by tak hrálo, aby Nives Cilleraiová začala zničehonic fňukat do sluchátka. Vejráš tu na mě zbytečně.“ A obvykle v podobných bitvách zvítězila, když pomyslela na to, o kolik by jí zaalpské předčísli zvedlo účet. Zlobila se sama na sebe, když večer aparát zazvonil a ona se k němu hnala chodbou. „Haló,“ říkala celá zadýchaná. Laura na druhém konci drátu chvíli mlčky poslouchala. „Mami, je ti dobře?“ zeptala se občas bez okolků. „Je mi znamenitě!“ opáčila pokaždé Nives. Někdy se zrcadlila na obrázku, který tam visel už celé věky, přivezla si ho z Benátek ve čtyřiaosmdesátém. Uviděla buličí oči, vystřelené z důlků jako torpéda. „Jak je tam u vás mezi žabožrouty?“ Dcera počítala do deseti, pak: „Tvůj pokoj je tu pořád. Čeká jen na tebe.“ Nives se pochichtávala. „Tak mu vyřidte, ať to vzdá.“

Stávalo se, že si nepamatovala, že vytočila číslo Bandiniho, který nejen že měl od nich pronajatou